

INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE
AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI

UNIVERSITATEA DE STAT «ALECU RUSSO» DIN BALTI

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PENALE ȘI CRIMINOLOGIE APLICATĂ

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ
ȘTIINȚIFICO-PRACTICĂ

**«JURISPRUDENȚA – COMPONENTA
FUNDAMENTALĂ A PROCESELOR
INTEGRAȚIONALE ȘI A COMPORTAMENTULUI
LEGAL CONTEMPORAN»**

3–4 noiembrie 2017

**Chișinău,
Republica Moldova**

LBC 34:327(082)=00
J 93

«Jurisprudența – componenta fundamentală a proceselor integraționale și a comportamentului legal contemporan», conferință internațională științifico-practică (2017 ; Chișinău). Conferința internațională științifico-practică „Jurisprudența – componenta fundamentală a proceselor integraționale și a comportamentului legal contemporan”, 3–4 noiembrie, 2017 / com. org.: V. Bujor (președinte) [et al.]. – Chișinău : S. n., 2017 (Tipogr. „Tipocart Print”). – 324 p.

Antetit.: Inst. de Cercet. Juridice și Politice al Acad. de Științe a Moldovei, Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Inst. de Științe Penale și Criminologie Aplicată. – Texte : lb. rom., engl., ucr., alte lb. străine. – Bibliogr. la sfârșitul art. – 500 ex.

COMITETUL ORGANIZATORIC AL CONFERINTEI:

Președinte:

V. Bujor – doctor în drept, profesor, Președintele Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Membrii comitetului organizatoric:

I. Guceac – doctor habilitat în drept, profesor, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, vice-președinte al Academiei de Științe a Moldovei; **V. Cușnir** – doctor habilitat în drept, profesor, director al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei; **Gh. Costachi** – doctor habilitat în drept, profesor, cercetător științific principal al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei; **V. Cerba** – doctor în drept, prorector al Universității Europene din Moldova; **V. Guțuleac** – doctor în drept, profesor, șef catedră Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată; **V. Rusu** – doctor în drept, decanul facultății de drept al Universității de Stat «A. Russo» din Bălți; **L. Arsene** – redactor șef al revistei științifice de drept «Jurnalul Juridic Național: teorie și practică».

LBC 34:327(082)=00

ISBN 978-9975-133-79-1

© Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, 2017

© Universitatea De Stat «Alec Russo» Din Balti, 2017

© Institutul De Științe Penale Și Criminologie Aplicată, 2017

СОДЕРЖАНИЕ

НАПРАВЛЕНИЕ 1. ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА, ФИЛОСОФИЯ ПРАВА

| | |
|---|----|
| Construcția normativ – juridică a nihilismului juridic Munteanu Rita | 10 |
| Analiza semnificațiilor teoriei umaniste în clarificarea conceptelor de om, natură, esență și condiție umană Munteanu R. I. | 14 |
| Unele aspecte privind ordinea juridică Robea Mariana | 18 |
| Становлення системи гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні та світі: проблеми теорії та практики Грицай І. О. | 23 |
| Из истории становления юридической науки в Казахстане Искаков И. Ж. | 26 |
| Співвідношення понять «правовий менталітет» та «правова спадщина» Кобко-Одарій В. С. | 30 |
| Основні тенденції розвитку порівняльної історії права в Україні на початку XXI ст. Кудін С. В. | 33 |
| Concept of «electronic judiciary» in Ukraine: theoretical and legal aspects Nalyvaiko L. R., Korshun A. O. | 36 |
| Поняття внутрішньо переміщених осіб: національні та міжнародні погляди Наливайко Л. Р., Романов М. Ю. | 39 |
| Теоретико-методологічні особливості співвідношення понять «об'єктивно-протиправне діяння» та «невинувате діяння» Полонка І. А. | 42 |
| Проблема розмежування публічного та приватного права: теоретико-правовий аналіз Терещук М. М., Росавицький О. О. | 44 |

НАПРАВЛЕНИЕ 2. КОНСТИТУЦИОННОЕ И МУНИЦИПАЛЬНОЕ ПРАВО

| | |
|---|----|
| Garanțiile procesuale – parte integrantă a garanțiilor constituționale ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului Băcu Igor | 48 |
| Unele considerente cu privire la clasificarea și funcțiile valorilor Baltag Dumitru, Ichim Gabriel | 52 |

| | |
|--|------------|
| Вопросы деинституциализации душевнобольных в Украине: состояние и тенденции | |
| Лень В. В., Олейников Г. В. | 243 |
| Окремі аспекти значення змішаної форми вини для встановлення кваліфікації злочину | |
| Нижник І. В. | 247 |
| Типологія екологічних злочинців | |
| Турлова Ю. А. | 249 |
| Актуальні питання попередження корупційних злочинів | |
| Федосова А. Ю. | 251 |
| Правосознание как один из факторов ограничения судейского усмотрения при назначении наказания | |
| Хильченко А. С. | 254 |
| Сучасний стан регламентації кримінальної відповідальності за чаклунство | |
| Шевчук В. А. | 257 |

НАПРАВЛЕНИЕ 8. УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС, КРИМИНАЛИСТИКА

| | |
|---|------------|
| Unele aspecte cu privire la rolul expertizei medico-legale în procesul de cercetare a cauzelor penale | |
| Baltaga Ecaterina | 261 |
| Unele particularități ale realizării actului de audiere în cadrul cercetării judecătorești în procesul penal | |
| Rusu Vitalie, Gherasim Dumitru | 264 |
| Unele reflecții asupra apariției și evoluției istorice a instituției controlului judiciar al procedurii prejudiciare în procesul penal al Republicii Moldova | |
| Rusu Vitalie, Talpă Ion | 268 |
| Reflecții doctrinare privind funcția de învinuire, exercitată de procuror și organul de urmărire penală | |
| Rusu Lucia, Zamfir Vasile | 272 |
| Delimitarea noțiunilor de „ <i>urmărire penală</i> ” și „ <i>învinuire</i> ” în procesul penal al Republicii Moldova | |
| Rusu Vitalie, Zamfir Vasile | 277 |
| Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю Національної поліції України: проблемні аспекти | |
| Албул С. В., Маноїленко К. М. | 281 |
| Использование специальных знаний при расследовании преступлений против правосудия | |
| Книженко С. А. | 284 |
| Актуальні питання взаємодії між учасниками кримінального провадження в процесі застосування спеціальних медичних знань | |
| Ковалевська Є. В. | 287 |

знаний в нескольких областях одновременно; 3) используются не только с целью доказывания, но и с целью предупреждения преступлений.

Література:

1. Назаркулова Ч.Н. Использование специальных знаний при расследовании преступлений, совершенных по мотиву национальной, расовой, религиозной или межрегиональной ненависти или вражды : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 „Кримналістика, судовна експертна діяльність; оперативно-розшукова діяльність” / Назаркулова Чолпон Назаркуловна. – Санкт-Петербург, 2017. – 24 с.
2. Иванова Е.В. Концептуальные основы использования специальных знаний при выявлении и расследовании преступлений, связанных с опасными для здоровья веществами : автореферат дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.12 „Кримналістика, судовна експертна діяльність; оперативно-розшукова діяльність” / Иванова Елена Вячеславовна. – Москва, 2016. – 44 с.
3. Щербаковський М.Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія / М.Г. Щербаковський. – Харків : В деле, 2015. – 560 с.
4. Пчеліна О.В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.09 / Пчеліна Оксана Василівна. – Харків, 2017. – 577 с.
5. Закон України „Кримінальний процесуальний кодекс України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran2256#n2256>
6. Кримінальний процес : підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін. ; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ УЧАСНИКАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ

Ковалевська Є. В.

*аспірант кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
викладач кафедри судової медицини та медичного права
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця*

Розслідування злочину чи судовий розгляд кримінального провадження – це діяльність завжди колективна. Важливим фактором, що істотно впливає на результати будь-якої колективної праці, є правильно організована і вміло здійснювана взаємодія між її учасниками.

Важливою умовою організаційного забезпечення використання спеціальних медичних знань під час розслідування злочинів є взаємодія учасників кримінального судочинства. Основні учасники використання спеціальних знань: суд, слідчий, слідчий суддя, орган дізнання, судовий експерт та спеціаліст.

Прагнучи досягти кінцевого результату, переборюючи протидію деяких учасників кримінального процесу, слідчий намагається найбільш раціонально підійти до ефективного використання спеціальних знань при розслідуванні і розкритті злочинів.

Обов'язковою умовою ефективності і результативності будь-якої колективної діяльності, що повною мірою відноситься і до використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів є взаємодія. Основною метою взаємодії суду, слідчого, органу дізнання із судовими експертами і спеціалістами є встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні шляхом забезпечення всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин кожного розслідуваного провадження [1, с. 145].

Ініціатива залучення спеціаліста до участі в слідчих діях належить, як правило, слідчому [2, с. 9]. Це є одним із вирішальних факторів його головної ролі в організації взаємодії.

У низці норм КПК України прямо вказується на необхідність взаємодії слідчого, прокурора, суду з фахівцем і судовим експертом під час досудового слідства. Закон наділяє слідчого широкими повноваженнями при здійсненні взаємодії з фахівцями. Зокрема, він надає слідчому право залучати фахівців-лікарів при проведенні огляду трупа та освідуванні особи (ст. 238, 241 КПК України). Для забезпечення прав слідчого закон передбачає низку прав і обов'язків фахівців і керівників організацій, у яких вони працюють. Згідно зі ст. 71 КПК України фахівець зобов'язаний з'явитися за викликом слідчого, брати участь у проведенні слідчої дії, використовуючи свої спеціальні пізнання. Він має сприяти слідчому у виявленні, закріпленні і вилученні слідів злочину, звертати його увагу на обставини, пов'язані з виявленням, закріпленням і вилученням доказів, давати пояснення з приводу виконаних дій. У процесі розслідування слідчий широко взаємодіє з експертами державних експертних установ (Міністерства юстиції, експертно-криміналістичними підрозділами Міністерства внутрішніх справ і Міністерства оборони, судово-медичними і судово-психіатричними установами Міністерства охорони здоров'я). Тут також основні питання взаємодії регламентуються законом. Так, ст. 69 КПК України зобов'язує експерта з'явитися за викликом слідчого і дати об'єктивний висновок за поставленими питаннями. Якщо питання виходить за межі спеціальних знань експерта, або представлені йому матеріали недостатні для проведення досліджень, експерт у письмовій формі повідомляє особу, яка його залучила, чи суд, що доручив проведення експертизи, про неможливість проведення експертизи [1, с. 147-148; 3].

Взаємодія між органом, що проводить розслідування, і експертними установами (підрозділами), спеціалістами здійснюється в різних умовах і формах.

Аналіз літератури свідчить, що допускається існування процесуальної та непроцесуальної форм взаємодії [4, с. 3; 5, с. 64; 6, с. 124].

Успішна боротьба зі злочинністю неможлива без тісної взаємодії слідчого, оперативно-розшукових та експертних підрозділів. Закон регламентує ряд важливих питань щодо взаємодії слідчого зі спеціалістами-медиками та експертами, які можуть бути залучені з метою подання слідчому допомоги під час виконання слідчих дій, спрямованих на виявлення, фіксацію, вилучення та закріплення доказів, роз'яснення питань, що потребують спеціальних знань.

Взаємодія між слідчим, органами досудового розслідування, судом та спеціалістом чи експертом буде найбільш ефективною, якщо вона

ґрунтуватиметься на системі принципів, серед яких можна назвати принципи: законності; плануванні; ефективності; безперервності; організуючої ролі і персональної відповідальності слідчого за проведення й результати слідчих дій; самостійності учасників провадження у виборі засобів і методів виявлення, фіксації, вилучення, дослідження речових доказів; поінформованості щодо можливостей один одного кожної із взаємодіючих сторін; комплексного використання сил і засобів.

Література:

1. Семенов В.В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / КНУВС. – К., 2006. – 212 с.
2. Закатов А.А., Оропай Ю.Н. Использование научно-технических средств и специальных знаний в расследовании преступлений. – К.: РИО МВД УССР, 1980. – 104 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Текст із змінами та доп. станом на 03 березня 2017 р.: Офіційне видання. – Х.: Право, 2017. – 344 с.
4. Лисиченко В.К., Циркаль В.В. Виды участия специалистов на предварительном следствии // Криминалистика и судебная экспертиза. – К., 1985. – Вып. 30. – С. 3–9.
5. Ковальов В.В., Лук'янчиков Б.Є. Взаємодія слідчого та експерта-криміналіста в процесі розслідування // Всеукр. наук.-практ. конф. „Актуальні проблеми взаємодії судових та правоохоронних органів у процесі реалізації завдань кримінального судочинства”: У 2-х ч. – Ч. II. – Запоріжжя: Юридичний ін-т МВС України, 2003. – С. 61–65.
6. Семенов В.В. Взаємодія працівників правоохоронних органів при розслідуванні злочинів // Науковий вісник НАВСУ. – К., 2004. – Вип. 3. – С. 121–127.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЇ ПРИНЦИПУ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ В ПРОВАДЖЕННІ АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Легких В. В.

*аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики
Академії адвокатури України,
адвокат*

Питанню дії презумпції невинуватості приділяли увагу науковці різних часів та епох, однак точне визначення поняттю презумпції невинуватості, яке на сьогоднішній день втілено у сучасному кримінальному процесі, надав Чезаре Бекарія, зазначаючи, що «ніхто не може бути визнаний злочинцем, доки не винесений обвинувальний вирок, суспільство не може позбавити обвинуваченого свого заступництва до того, як буде вирішено, що він порушив умови, за дотримання яких йому і забезпечується це заступництво» [1, с. 108].

Таке визначення презумпції невинуватості знайшло своє підтвердження і в чинному КПК, та, як зауважив В.Г. Гончаренко, «Постулати, які впливають з презумпції невинуватості, зводяться, в основному, до наступного: 1) визнати особу винуватою у вчиненні кримінального правопорушення вправі лише суд;